

Leo Suonpää:

KUN PAIDOISSA OLI LIIKAA PUNAISTA

Pispalan Tarmon perustaminen ja alkuvuodet liittyvät taloudellisen pulan ja lapualaisuuden taantumuskauteen. Jotkut sen aikaiset lait ja niiden tulkinta hymyilyttävät nykypäivän ihmisiä, mutta ne olivat aikoinaan työväen urheilujärjestöjenkin toimintaa rajoittavia ja totisinta totta. Työväen järjestöjä vastaan tarkoitettu ns. puserolaki hyväksyttiin eduskunnassa 5.4.1934 ja se aiheutti useiden TUL:n seurojen urheilupukujen käyttämisen kiellon, kun useat viranomaiset tulkitsivat punaisen värin niissä kielletyksi. Vajaa kaksi vuotta aikaisemmin perustettu Tarmo oli vahvistanut seurapukujensa mallit. Urheilupaidan pääväri oli punainen. Uudet urheiluasut oli juuri saatu käyttöön, kun niiden käyttö kiellettiin. Uusia ei heti voitu hankkia. Urheilupaidat pantiin väripataan ja niistä saatiin epä-määräisen tumman värisiä. Enää ne eivät olleet kielletyn punaisia.

Tarmon jalkapallojoukkueen paidoissa oli neljän sentin levyiset mustat ja punaiset pystyraidat. Oli sääli ryhtyä uusia paitoja värjäämään ja mielestämme ne eivät edes olleet punaisia, kun niissä oli yhtä paljon mustaakin. Minut valtuutettiin ottamaan Tampereen poliisimestarilta selvää, voidaanko niitä käyttää lähestyvässä TUL:n piirijuhlissa. Poliisimestarina oli pienehkön aikaa tässä virassa ollut Suhonen, joka oli virkaintonsa tuloksena jo kansan keskuudessa saanut lisänimekseen "Tampereen dolfus" Itävallan silloisen pääministerin ja diktaattorin mukaan. Jotakin ulkonaista ja henkistä yhtäläisyyttä lienee ollut.

Kun sain vastaanoton, tiedustelin voivatko seuramme palloilijat esiintyä seuran palloilupuvussa ja selostin minkälainen se oli. Poliisimestari ei halunnut sanoa varmaa kantaansa. Hän kehotti tuomaan paidan nähtäväkseen. Kun menin näyttämään Tarmon uutukaista palloilupaitaa, luulin aluksi, että hän hyväksyy sen. Sitten kuitenkin hänellä välähti: vaikka mustia ja punaisia pystyraitoja onkin yhtä paljon, niin hihan suut ja kaula-aukon reuna ovat lisäksi punaiset, siis perusväri on punainen. Ei käy julkisesti esiintyä siinä asussa, oli tuomio. Selitin puolestani, että onhan eräillä muillakin urheiluseuroilla punaista urheiluasuisaan ja ne saavat niitä käyttää, esim. Tampereen Pyrinnöllä on kokonaan punainen verryttelypuku eikä se ole kielletty. Poliisimestari Suhosen vastaus oli, että TUL:n seuroilla punainen on aatteen väri, mutta kai minäkin myönnän, että Pyrinnöllä se ei sitä ole. Tarmon palloilupaidat joutuivat väripataan. Tulloon mainituksi, että poliisimestari Suhonen erotettiin sodan jälkeen, kun hän yritti komentaa palokunnan vesisuihkuilla hajottamaan Tampellan työläisten palkkamarssin.

Tarmo järjesti usein iltamia lähipaikkakunnilla. Tarkoituksena oli esittää harjoituksilla saatuja tuloksia ja samalla tulojen hankkiminen. Siihen aikaan täytyi tilaisuuksien järjestämiseksi aina saada poliisilaitoksen lupa. Lupahakemuksessa oli mainittava jokainen ohjelmanumero ja esittäjä. Poliisimestari Suhonen oli TUL:n seuroille ja muille työväenjärjestöille lupia myöntäessään tiukka. Jos ohjelmassa oli esim. joukkolausuntaa, oli varmaa, että lupaa ei myönnetty tai ainakin se ohjelmakohta oli poistettava, olipa lausunta sisällöltään millainen tahansa.

Erään kerran Tarmo järjesti vierailuiltaman Rantaperkiön työväentalolle. Lupa oli saatu ja ohjelmana ei ollut "joukkolausuntaa", ei puhetta, ainoastaan seurain omien jäsenten naisten, miesten ja nuorten voimistelu-, tanssi- ym. esityksiä. Poliisimestari Suhonen yllätti järjestäjät ja yleisön, kun hän virkapuvussaan komisarion ja konstaapelin seuratussa marssi saliin ja istui etupenkkiin. Näin korkeatasoinen virkavallan vierailu herätti tietenkin hämmästyksiä. Ei pitänyt olla mitään, joka olisi virkavaltaa kiinnostanut. Punaiset seurapuvut oli jo värjätty eikä ohjelmassakaan pitänyt olla mitään "epäilyttävää". Eräässä tyttöjen tanssiesityksessä oli hyvin vaaleanpunertavia liehuvia pukuja ja tytöt olivat hermostuneita, mutta ohjelma vietiin kaikkien kohtien osalta suunnitelmien mukaan. Ohjelma päättyttyä ja yleisen tanssin alkaessa poliisimestari seurueineen poistui ilman, että hän koko aikana olisi ottanut mitään yhteyttä järjestäjiin ja selostanut vierailunsa tarkoitusta. Ehkä he olivat tulleet katsomaan Tarmon hyvää ohjelmaesitystä, tosin lunastamatta pääsylippua, niin kuin jotkut järjestäjistä selittivät.